

Інклюзія – не мода і навіть не виклик часу. Це – ознака цивілізації!

Віктор Радчук

У Романові на цю подію не звернули особливої уваги, оскільки конкурс на заміщення посади директора інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ) Романівської селищної ради, який завершився на початку жовтня 2025 року, й досі залишається в уяві більшості романівчан подією, яка має цікавити лише батьків та родичів дітей, що мають особливі потреби.

Тобто тих, що потребують корекційно-розвиткових занять, тривалої реабілітації та інших зусиль спеціально підготовлених педагогів-консультантів, які працюють у колективі ІРЦ. Так-от, директором цього поважного закладу стала

Ірина Гнатюк, яка, власне, й до цього (ще із 2019-го року) працювала на цій посаді. Отже, сьогодні директор у закладі той самий, і більше про інклюзивно-ресурсний центр наче й розказати нічого. Але це не так. Якщо точніше – зо-

всім не так. Романівська громада, можливо, й звикла до того, що ІРЦ у неї є, що там працюють справні педагоги та психологи і, якщо виникає потреба – будь-хто зможе скористатися їхніми знаннями, вміннями і послугами.

Насправді ІРЦ у Романові – установа, яка відповідає не лише за роботу із дітьми, що мають особливі потреби. Загалом про особливі потреби нашої дітвори у нас не звикли голосно говорити, бо й досі батьки та родичі такої дитини, м'яко кажучи, соромляться, відчувають певний дискомфорт від усвідомлення такої ситуації. Насправді чогось особливого не відбувається. Порушення і відставання у розвитку дитини завжди були, однак ставлення нашого суспільства, яке свого часу претендувало на роль гуманістичного гегемона у світі, до людей (і так само – до дітей) із особливими потребами було дещо специфічним. Так, вони потребували уваги. Так, ця увага декларувалась, проголошувалась і визнавалась. Однак на цьому все і завершувалось. Далі була одна деталь: люди (і діти насамперед), які мали особливі потреби, як правило,

перебували в ізоляції від інших людей і дітей. Мовляв, так сталося у житті і що із цим робити?

Однозначно у певних ситуаціях така ізоляція була виправдана, однак виявилося, що у багатьох справах цивілізованих країнах більше схиляються до інклюзії, яка пропонує усунення бар'єрів і створення рівних можливостей для всіх. Звісно ж, і насамперед – для дітей. Ще одна особливість нинішнього часу полягає у тому, що діток із особливими потребами стає дедалі більше. І то не лише в Україні. Директорка ІРЦ Ірина Гнатюк, відповідаючи на наше запитання про причини такої ситуа-

Про «Бал осені...» у Новій Чорторії. І – не тільки

с. 4

Спортивний гарт юності знадобився у стартах ветеранів

с. 5

Час подумати ще є. Але вже – небагато!

с. 2

ції, згадала про наслідки епідемії COVID-19, про лихоліття війни, найбільші жахіття якої впливають на нас упродовж майже чотирьох років. Зрештою, навіть таке досягнення цивілізації, як гаджети, спричиняє затримку розвитку дітей. До того динаміка життя та калейдоскопічні зміни у житті людей часто призводять до того, що дитині не вистачає елементарного – уваги, спілкування, спіль-

ного перебування у сімейному колі, і виникає так званий феномен дитячого сирітства, як-то кажуть, при живих батьках. Скажемо чесно: таких дітей і таких сімей дедалі більше. Якщо спробувати знайти причини цього, аби відшукати способи виправлення ситуації, то варто знати не лише про потенціал та можливості інклюзії.

Продовження на стор. 2.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 76001

Підтримай свободу слова!

ПЕРЕДПЛАТИТИ

на 1 місяць - 30,00 грн,
на 3 місяці - 90,00 грн,
на 6 місяців - 180,00 грн

У найближчому поштовому відділенні!

СПОДОБАЛАСЬ
ГАЗЕТА?

Інклюзія – не мода і навіть не виклик часу. Це – ознака цивілізації!

Початок на стор. 1.

Насправді це – глибока суспільна проблема, яка зачіпає не лише Україну, але й проявляється в інших країнах. Проте нам болить своє, і ми про своє найпершим чином говоримо.

Якщо ж розповісти про роботу ІРЦ у Романові, то можна нагадати, що сьогодні поважна у нашій громаді установа розміщується у приміщенні колишньої школи по вулиці Шевченка. У розпорядженні колективу ІРЦ, де нині працює п'ять педагогів-консультантів, достатня кількість приміщень, всілякого обладнання, яке використовується під час занять із дітьми, під час тренінгів, методичних зібрань, які працівники ІРЦ проводять і для своїх колег із дошкільних закладів Романова, а також для педагогів освітанських установ Романівської селищної ради. Загальна кількість таких закладів, які потребують і отримують допомогу фахівців ІРЦ Романівської селищної ради, сягає понад три десятки установ. А якщо згадати про Школу відповідального батьківства, яка майже півтора року працює завдяки педагогам ІРЦ,

якщо згадати про батьківський хаб «Батьківство без стресу», де можна здобути чи примножити навички позитивного батьківства, вміння розпізнавати суть проблеми і формувати навички правильної реакції на стреси у дітей, то можна сказати про те, що ІРЦ має справді стратегічно важливе значення у житті Романівської громади. Аж нітрохи не менше, ніж, наприклад, робота Будинку культури, школи мистецтв чи, скажімо, ДЮСШ.

Втім, поки що розуміння значимості існування ІРЦ у громаді не відчувається. Якщо відверто, то люди й досі вважають, що колектив ІРЦ займається окремими дітьми, а широкого дитячого, а тим паче – батьківського загалу їхня робота не стосується. Але важливо зауважити: якраз супровід психологічної служби громади, якої формально не існує як установи та організації, здійснюють працівники ІРЦ. Іншими словами, у громаді поки що немає інших психологів, фахівців зі спеціальними знаннями, до яких у складних життєвих ситуаціях могли б звернутися пересічні жителі Романівської селищної ради.

Однозначно вже у найближчому майбутньому поява таких служб, установ буде очевидною, а їхня відсутність матиме дуже негативні наслідки. Поки що діяльність ІРЦ стосується здебільшого дитвори, хоча навіть програми раннього втручання, які сьогодні сформовані і апробовані, НЕ ДІЮТЬ в умовах проголошеної медичної реформи, де колишні педіатричні служби зникли, а у сімейної медицини до програм раннього втручання поки що руки не доходять.

Ось чому діяльність ІРЦ має бути не лише у полі зору, а у центрі уваги місцевої влади. Щонайперше депутати, а тим паче чиновники багатьох відділів, секторів, працівники установ та організацій Романівської селищної ради мають розуміти ті завдання та засади, згідно з якими працює колектив ІРЦ, а ще більше – знати їхній могутній, вкрай потрібний для громади потенціал. Це зовсім не пропагандистське гасло чи заклик, а висновок, який громада має чітко усвідомити, аби мінімізувати цілий комплекс небажаних проблем.

Час подумати ще є. Але вже – небагато!

Віктор Радчук

Що казати, нинішня ситуація, в якій нам доводиться зустрічати чергову воєнну зиму, має дуже непривабливий вигляд.

Ба більше, страшно навіть уявити ті наслідки, які можуть стати шаленими випробуваннями для українців у разі, наприклад, двотижневого похолодання із сплеском температур під 20 морозних градусів. Тим паче, що наступ від морозної зими може бути підсилений випробуваннями всіляких ракетно-шахедних прильотів з боку російських баз і аеродромів.

Але попри тривоги і тривожність, яка не зникає у більшості людей, на порядок денний вже найближчого майбуття виходять питання мирного життя. Яке неодмінно настане і до якого також треба сумлінно готуватися. Ідеться, звісно ж, і про відбудову зруйнованого, і про ремонти, які були відкладені аж на чотири роки, і, звичайно ж, – про вибори. Одразу після настання миру чи хоча б тривалого перемир'я в Україні треба буде провести вибори місцевої і центральної влади.

Про важливість проведення виборів, а точніше про важливість їхніх результатів нагадувати не доводиться. Адже більшість громадян нашої держави вже зараз відчують у розумі ціну помилок, яких припустилася нинішня влада України у питаннях оцінки ймовірності війни з росією, яка вже у 2021-му році мала вигляд неминучої. Тому питання виборів як Верховної Ради України, як Президента України, так і органів місцевої влади вже зараз має надскладний, однак – і супервідповідальний вигляд. Звісно ж, багато чого стане зрозумілішим і відомим після закінчення миру (перемир'я), коли вибори народних депутатів України, президента держави наберуть реальних обрисів, хоча питань, які вже зараз залишаються без чітких та правдивих відповідей, буде чимало. Наприклад, як бути у ситуації, коли 2/3 населення України вже сьогодні

Джерело фото: Главком

не довіряють ЖОДНІЙ політичній партії? А між тим саме партії будуть головними суб'єктами виборів народних депутатів України, і якраз представники партійних структур посядуть місця у парламенті.

Дещо інша і начебто простіша ситуація на виборах до місцевих рад. Тут, за попередніми оцінками та інформацією, що долинає із Верховної Ради України, виборчі правила, які існували на попередніх виборах у жовтні 2020-го року, будуть суттєво змінені. Партійні списки, всілякі рейтинги та інші виборчі деталі, в яких пересічному громадянину буде орієнтуватися так само важко, як це було восени 2020 року, залишаться на виборах до обласних рад, а також на виборах у містах, які мають 90 і більше тисяч жителів. Отже, у Житомирській області обирати за партійними списками будуть лише депутати Житомирської обласної ради, а також депутатів Житомирської міської ради. Депутатів сільських, селищних, міських рад у Житомирській області обиратимуть за мажоритарним принципом. Наприклад, у Романівській селищній раді, яка має чисельний склад із 26-ти депутатів, має бути утворено 26 округів. У кожному із них мають реєструватися кандидати у депутати, які змагатимуться між собою за єдиний від округу депутатський мандат. Переможець виборів визначається простою математичною більшістю голосів, які набрав кандидат у ході голосування на

окрузі. Звісно, якщо у кожному окрузі буде зареєстровано 2-3 чи максимум 4 кандидати, виборець намагатиметься з'ясувати, за кого саме і чому варто проголосувати. Але якщо кількість кандидатів сягатиме по 7-10, а то й 12 кандидатів у кожному із округів, виборцю буде набагато складніше зорієнтуватися у такому розмаїтті обіцянок, заяв, промов і т. п. Проте виборець під час голосування орієнтуватиметься не на партійний бренд партії чи партійного лідера, а виключно – на морально-ділові якості конкретного кандидата, якого виборець ще й знає особисто.

Стосовно так званих морально-ділових якостей кандидата у депутати орієнтирів може бути як завгодно багато. Звісно, компетентність кандидата, його розуміння суті депутатської роботи і тих завдань, які перед ним постануть, – це найголовніший критерій, якого треба дотримуватись на виборах до місцевих рад. Аргументація з приводу підтримки кума, родича чи свояка, колишнього однокласника чи однокурсника має дуже примітивний і безвідповідальний вигляд. Зрештою, приклад депутатського складу теперішньої Романівської селищної ради доводить, що третина депутатів давно втратила інтерес до виконання своїх безпосередніх обов'язків. Найгірший прояв такої безвідповідальності – відсутність депутатів не тільки на засіданнях постійних депутатських комісій, коли йде підготовка

до сесії селищної ради, але й під час сесій, що призводить до втрати дієздатності найвищого органу громади. На жаль, у народі і досі панує думка про те, що прогулянки не ходять на сесії, бо там їм нічого робити. Тоді виникає логічно закономірне питання – а для чого тоді йти у депутати? Навіщо каламутити воду, розуміючи, що працювати «за так» (депутатам місцевих рад грошей ніхто не платить) кандидат не хоче, не збирається і не буде?

Ще одна думка стосовно депутатів, яких обирають до складу ради, також давно побутує у середовищі пересічного люду. Мовляв, людина прагне стати депутатом виключно із певної особистої вигоди. Наприклад, можливості отримати певну посаду керівника, директора і т. ін. Або ще існує думка, що депутат прагне використати своє становище у ході вирішення питання про виділення земельної ділянки з метою її оренди чи користування. Якщо так, а чи трапляється, то важливо сказати про це публічно, відкрито і відверто. Це називається громадянською сміливістю, і людей, які її проявляють, якраз і варто підтримувати на виборах до місцевої ради. Втім, громадянська сміливість – це насамперед адекватне розуміння тих проблем, які дошкучають громаді якнайбільше і яких треба позбутися у найшвидший спосіб. Якщо людина, яка збирається на вибори, не розуміє важливості хоча б трьох найбільших для громади проблем, їй нічого робити у владі. Навіть якщо вона палко горлає і переконує земляків, що боротиметься за все хороше і проти всього поганого. Реально такий «борець» в разі обрання його депутатом селищної ради досить швидко розуміє, що головний рецепт депутатського успіху – постійна і доволі рутинна робота із виборцями. А це йому нецікаво. І тому він не з'являється у сесійному залі. І йому ніхто нічого не зробить. Хіба – попросять зрозуміти складність ситуації і прийти на сесію. Аби орган місцевої влади, який насправді вирішує багато питань, виявився дієздатним. Ось така вона передвиборча діалектика, яка вже зараз вимагає уваги, зосередженості і розмірковування. Поки є ще час подумати.

Бюджет-2026: правок і поправок – більше 3-х тисяч!

Коли наші читачі читатимуть публікації свіжого виходу (від 22 жовтня 2025 року) газети «20 хвилин Романів», народні депутати України вже встигнуть (принаймні мають це зробити) розглянути поправки до проекту Держбюджету на наступний рік.

А вже останній тиждень жовтня 2025-го має стати часом для голосування і ухвали Державного бюджету 2026-го року у так званому ПЕРШОМУ ЧИТАННІ.

Станом на 17 жовтня 2025 року стосовно проекту Держбюджету України на 2026-й рік подано величезну кількість уточнень та правок. Сумарна їхня кількість – 3339, і це на 59% більше, ніж торік. Якщо ще точніше, то це рекорд за останні 19 років. Найбільше правок (910) подали депутати від фракції «Європейська солідарність» (ЄС). Ненабагато відстали депутати від «Слуги народу» (652).

Що пропонується у проекті Держбюджету-2026?

Основні показники документу такі: доходи зростають на 18,8% – до 2,83 трлн грн, видатки – на 30,4%, до 4,75 трлн грн, а дефіцит сягне 18,4% ВВП. Ключовим пріоритетом залишаються безпека й оборона – 2,8 трлн грн (27,2% ВВП). Також зростуть видатки на освіту, медицину, пенсійне забезпечення й соціальну сферу.

Міністр фінансів Сергій Марченко зазначив, що потреба України у зовнішньому фінансуванні у 2026 році становитиме близько \$45 млрд, а дефіцит очікується на рівні 16 млрд євро. Отже, доведеться розраховувати на суттєву допомогу іноземних партнерів. Саме тому голова бюджетного комітету Роксолана Підласа (фракція «Слуга народу») назвала проект бюджетом рожевих поні: мовляв, усе красиво на папері, але ніхто не знає, де взяти гроші.

Що кажуть про бюджет-2026 у фракції «Слуга народу»?

Проект бюджету критикують навіть у самій фракції. Голова комітету Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетьманцев назвав документ сирим і вказав на серйозні прорахунки. Зокрема, закладений прожитковий мінімум не відповідає реальним цінам на продукти. Він пропонує

підвищити мінімальну пенсію й прожитковий мінімум до 4,7 тис. грн, а також збільшити зарплати вчителям, щоб підтримати соціально вразливі категорії. Джерела фінансування – податок на надприбутки банків, обмеження зарплат чиновників до 80 тис. грн і детінізація економіки.

Роксолана Підласа додала, що в бюджеті вперше закладено доходи від детінізації – 60 млрд грн, хоча усім буде цікаво побачити, як уряд реалізує цей план. Звісно ж, у всіх з цього приводу виникають неабиякі сумніви. Це також дивно, адже йдеться про могутню мегафракцію партії влади.

А як бачить бюджет 2026 року фракція «Європейська солідарність»?

Фракція «ЄС» традиційно вимагає скоротити популістичні видатки й спрямувати ці кошти на фінансування армії та соціальні програми. Співголова фракції

Ірина Геращенко заявила, що недофінансування армії становить близько 400 млрд грн. Вона пропонує забрати кошти з програм «Національного кешбеку», одноразових виплат і телемарафону, натомість направити їх на закупівлю ППО, виробництво озброєння, підвищення зарплат учителям, медикам і допомогу ВПО.

Депутатка Ніна Южаніна назвала документ бюджетом виборів, адже, за її словами, в ньому надто багато популізму й роздачі грошей. Олексій Гончаренко подав поправку щодо збільшення виплат при народженні дитини.

«Батьківщина» пропонує не правки, а альтернативний варіант

Юлія Тимошенко пропонує не латати і шарпати чинний проект, а ухвалити альтернативний бюджет, підготовлений її командою. Вона критикує колосальний розрив у доходах між різними верствами населення.

«Батьківщина» пропонує п'ять джерел додаткових доходів. Перше – скорочення бюрократичного апарату до рівня 2018 року, що дасть додаткові 119 млрд грн. За підрахунками «Батьківщини», за часів, коли при владі партія «Слуга народу», кількість чиновників усіх рівнів збільшилася на 32%. Друге – реструктуризація внутрішнього боргу перед НБУ. Ю. В. Тимошенко вважає цей борг штучно створеною системою викички грошей з бюджету. Третє – розумна реструктуризація реального внутрішнього боргу України, що дасть близько 300 млрд грн. Четверте – скасування таких неефективних видатків,

як «Національний марафон» (2 млрд грн), та додатково на інформаційну політику (4 млрд грн). П'яте – скасування рішення про звільнення від сплати податків митниці, грального бізнесу тощо.

Все це, за словами Тимошенко, дозволить підвищити соцстандарт: мінімальну пенсію – до 7479 грн, мінімальну зарплату – до 12 045 грн, а мінімальний рівень соціальних виплат – до 7981 грн.

Інші фракції та депутатські групи

Голова міжфракційного об'єднання «Розумна політика» Дмитро Разумков розкритикував проект бюджету за надмірні витрати. За його словами, майже 1 млрд грн закладено на фінансування парламентських партій, а 5,2 млрд грн – на утримання Офісу Президента. Він пропонує спрямувати ці кошти на потреби армії.

Павло Бакунець із групи «Довіра» пропонує збільшити фінансування місцевих громад, залишивши їм реверсну дотацію (64% ПДФО), щоб вони могли забезпечити опалення в школах, садочках і лікарнях.

Депутат від «За майбутнє» Сергій Рудик пропонує змінити структуру оплати праці працівників окружних прокуратур, що дозволить збільшити надходження до бюджету на 1,2 млрд грн і спрямувати ці кошти на гуманітарне розмінування сільськогосподарських земель.

Тепер владі потрібно знайти 226 голосів, щоб ухвалити бюджет-2026 у першому читанні. Далі документ знову опрацює Кабмін і внесе його до Верховної Ради для другого читання.

Нові правила в'їзду до ЄС: що змінилося для українців

На кількох прикордонних пунктах ЄС цього місяця запрацювала нова система цифрового в'їзду та виїзду.

Запровадити її у повному обсязі планують вже у квітні наступного року. Ініціатива мала би спростити мандрівникам подорожі Євросоюзом. Утім, низка ЗМІ у перші дні роботи системи повідомила про черги на кордонах і затримки поїздів. Як змінюється в'їзд до Євросоюзу для українців – з'ясував Центр громадського моніторингу та контролю.

ВІДБИТКИ ПАЛЬЦІВ ТА СКАНУВАННЯ ОБЛИЧЧЯ

Вже з середини жовтня українці, які в'їжджають до Європейського Союзу, зіткнулися з новими правилами перетину кордону. Запровадити їх планували протягом майже 10 років, і нарешті система запрацювала. За задумом авторів ініціативи, вона має спростити життя мандрівникам.

Нова система цифрового в'їзду («Entry-Exit System» або «EES») передбачає поступову відмову від штампів у паспортах. Їх замінять інші типи перевірки: сканування обличчя і відбитків пальців. Це означає, що перетинати кордон з ЄС зможуть люди лише з біометричними паспортами. Втім, саме з такими документами українці за-

звичай і подорожують, бо це передбачено умовами безвізу.

Що для наших громадян зміниться, так це необхідність проходити процедуру сканування відбитків пальців та обличчя. Поширюється правило на всіх громадян, старших за 12 років. Дітей – фотографуватимуть.

Здавати відбитки і робити фото слід раз на три роки. В'їжджати та виїжджати з Євросоюзом людям, які вже здали відбитки, у цей період можна буде необмежену кількість разів. До того ж згодом на пунктах пропуску хочуть встановити автомати, в яких люди зможуть самостійно сканувати паспорт та перевіряти відбитки.

Не поширюються нові правила на українців, які мають дозвіл на проживання в ЄС або довгострокові візи. Ці категорії громадян мають надати прикордонникам відповідні документи.

ЗБОЇ В СИСТЕМІ

Першими пунктами на польсько-українському кордоні, які запровадили новачку, стали залізничний – Перемишль та автомобільно-пішохідний – «Шегині-Медика». Саме ними від початку повномасштабного російського вторгнення користується значна кількість українців.

У перший же день роботи нової системи на цих пунктах запанував хаос. Кілька поїздів до України змогли виїхати з великими

затримками. Автобуси, за повідомленнями, стояли на кордоні теж значно довше, ніж зазвичай. Видання «Європейська правда» називає кілька причин такої ситуації. Перша – це відсутність спеціальних правил для тих, хто вже пройшов сканування. Річ у тім, що польські прикордонники поступово збирали дані для нової системи з кінця минулого року. Утім, під час проходження контролю ці дані не використовували. І людям, які вже здали відбитки та фотографувалися, необхідно було стояти у загальній черзі. Другою причиною збою журналісти називають проблеми з пристроями для сканування. За даними «Європейської правди», нові та красиві машини для фотографування стояли без діла, а прикордонники фотографували людей (а також навіть їхні паспорти) звичайними телефонами.

На те, щоби виправити помилки, польська влада має час до квітня. Саме тоді система «EES» має запрацювати в усьому Євросоюзі і країнах Шенгенської зони. Слід зазначити, що інші держави ЄС теж здебільшого поки лише тестують систему. Повністю запустити її змогли лише Чехія, Естонія та Люксембург.

ПОДАЛЬШІ ЗМІНИ

Після того, як нова система цифрового в'їзду запрацює у повному обсязі, українцям доведеться пристосуватися до ще однієї зміни. Європейський Союз анонсу-

вав її перед початком повномасштабного вторгнення, проте змушений був відтермінувати новачку. Йдеться про електронну систему дозволів («ETIAS»), яка має здійснювати реєстрацію та контроль за пересуванням у межах Шенгенської зони.

Річ у тім, що Євросоюз хоче збирати інформацію про мандрівників з понад шести десятків «безвізових» країн і територій ще до того, як вони прибудуть на кордон. Ініціатива стосується майже 1,5 мільярда людей.

Українцям треба буде заповнювати спеціальну анкету онлайн та сплачувати близько 7 євро збору. Робити це доведеться не частіше, ніж раз на три роки. В'їжджати до ЄС протягом цього періоду можна буде без додаткової плати.

Деякі країни Євросоюзу, зокрема «ВВС Україна», можуть ще більше спростити прикордонні процедури. Так, на пунктах пропуску можуть з'явитися кіоски самообслуговування та електронні ворота. Держави навіть можуть запустити мобільний додаток для попередньої реєстрації даних.

Про «Бал осені..» у Новій Чорторії. І – не тільки

Віктор Першко

Фестиваль «Бал осені» у садибі Прушинських-Оржевських» пройшов 18 жовтня у Новій Чорторії на базі місцевого коледжу, який нещодавно відзначив 105-у річницю від часу заснування.

Основним завданням фестивалю стало популяризувати перлину Житомирщини – величну і чарівну окрасу Нової Чорторії – садибу-маєтку Прушинських-Оржевських. Організатори дійства вирішили ще раз нагадати про багатство і різноманітність культурної спадщини, її вразливість та необхідність збереження для майбутніх поколінь.

Програма фестивалю, яку запропонували цього року організатори, була доволі різноманітною, хоча більшість заходів проходила на локаціях, розташованих зовсім поруч. Якщо потрапити на цікаву екскурсію, яка знайомить учасників фесту із садибою та усипальницею, можна було після запису в порядку черги, то всі інші опції фестивальної програми працювали у форматі безпосереднього ознайомлення. А подивитись і повчитись у ході тут же облаштованих майстер-класів було чому. Малювання, створення вишуканих аксесуарів із бісеру, заняття із бальних танців, розпис прикрас в українському стилі та виготовлення пастили – ось тематика кількох майстер-класів, які стали окрасою фестивальної програми. До елементів вишуканості

«Балу осені у садибі Прушинських-Оржевських» можна віднести і ярмарок крафтових майстрів та ярмарок домашніх смаколиків від студентів Новочорторійського технологіко-економічного коледжу. Слід додати, що все це проходило на фоні справді вражаючої краси велетенського за розмірами парку садиби-маєтку Прушинських-Оржевських, де фактично кожен куточок міг служити прекрасною і неповторною фотозоною, чим залюбки користувалися учасники та гості фестивалю.

Безумовно, окрім можливості оглянути увесь комплекс фестивально-розважальних заходів, а потім ще й стати учасником ярмарок, серцевинною фестивальної програми були екскурсії викладачки коледжу Ірени Мотліч. Справді цікаві розповіді, безліч історичних, біографічних та краєзнавчих деталей стали осердям змістовної програми фестивалю. Ще одна пропозиція стосовно розвитку та покращення екскурсійної привабливості садиби Прушинських-Оржевських стосується подальших краєзнавчих і наукових досліджень історії маєтку-садиби Прушинських-Оржевських і так само – історичних сходинок Новочорторійського коледжу, який діє на базі маєтку вже 105 років. Безумовно, без проведення хоча б круглого столу, а тим паче – представницької науково-практичної конференції у Новій Чорторії не обійтися. Це якщо йдеться і про популяризацію перлини Житомирщини, якою насправді є маєток-садиба. Тим паче, що упродовж двох століть, відколи садиба і маєток з'явилися у Новій Чорторії, тут вирували події виняткової державної ваги і величезного масштабу. Адже перебу-

Наші у Любарі

вання у Новій Чорторії Симона Петлюри як керівника Директорії УНР, рішення, які приймалися та ухвалювалися тут же – у маєтку Прушинських-Оржевських наприкінці 1919 року, – тема окремих експозицій, а старт Першого Зимового походу Армії УНР 6 грудня 1919 року під егідою генерала Омеляновича-Павленка також має тутешнє походження. Усім зрозуміло, чому ще тридцять років тому, коли Україна щойно відновила свою державність, любарсько-чорторійські сторінки Української національної революції 1917-1921 років (у наших довідниках, словниках і навіть музейних експозиціях цей період і досі визначається як громадянська війна, що є кричущою неправдою і помилкою) скромно згадувалися між іншим. Сьогодні цю помилку треба виправляти і екскурсоводам, і краєзнавцям.

Ще один висновок, який доводиться зробити після завершення чергового «Балу осені у садибі Прушинських-Оржевських», полягає у тому, аби захід, який став традиційним, знаним і знаковим у народі, активніше пропагувався у масштабах всієї області. Це стосується не тільки управління культури та туризму Житомирської обласної адміністрації,

скільки активізації відповідної туристично-презентаційної діяльності Любарської селищної ради. Якщо, наприклад, порівняти процес підготовки вже традиційного, однак значно молодшого за «Осінній бал...» у Новій Чорторії романівського фестивалю «ЕтноВир на Виспі», то перше, що кидається в очі, – активна роль саме Романівської селищної ради у бажанні та намаганні створити традиційну і водночас неповторну фестивальну родзинку на фоні всієї Житомирщини. Натомість фестиваль «Бал осені...» у Новій Чорторії був проведений завдяки унікальній працездатності та феноменальним здібностям менеджера-організатора Анастасії Якимець і її колег із колективу технологіко-економічного коледжу. Отже, ініціатива самодіяльних організаторів фестивалю має бути обов'язково підкріплена належною увагою та підтримкою місцевої влади. Тим паче, що фестиваль у Новій Чорторії вже давно переступив масштаби заходу, що користується увагою випускників місцевого коледжу. Про маєток-садибу Прушинських-Оржевських має знати не лише вся Житомирщина, але й і вся Україна. Адже тут лише упродовж двох минулих століть вирували події справді доленосного

характеру як для державності України, так і в ході становлення української нації.

Тепер – про туристичні перспективи садиби, де сьогодні функціонує потужний навчальний заклад із сторічною історією, адже інтерес до Нової Чорторії і головної перлини цього села у туристів має лише збільшуватися. А це спонукає до багатьох дій, рішень, створення довідкових матеріалів, вказівників. Туристична галузь, яка оперує такими поняттями, як туристичний маршрут, екскурсія, готельний сервіс і т. ін., спонукає до співпраці влади сусідніх громад. Скажімо, туристичний маршрут із Житомира до Нової Чорторії із екскурсією садибою-маєтком Прушинських-Оржевських, може і повинен поєднуватися із відвідинами інших туристичних об'єктів, розташованих згідно з правилами логістики та туристичної привабливості. Тобто йдеться про міжмуніципальну співпрацю і взаємодію кількох громад, які мають туристично-краєзнавчі об'єкти, розташовані на відстані від 10 до 40 кілометрів один від одного. Тому і в Любарській, Романівській, Миропільській селищних радах у цьому аспекті треба вже зараз братися за роботу. Або принаймні – виявляти ініціативу. Безумовно, розвиток туризму як галузі – це трішки інші клопоти, бо це насамперед системність у роботі, яка не йде в жодне порівняння із підготовкою раз на рік нехай навіть розкрученого та популярного фестивалю. Хоча якраз фестиваль може і повинен стати найкращою підмурівкою для налагодження роботи із популяризації громади. Сьогодні, у часи жорстоких воєнних поневірянь, про туризм та популяризацію рекреаційних можливостей наших громад поки що не йдеться. Але Україна нині неабияк цікава для світу. Про це треба пам'ятати, і це важливо використати. Звісно ж – із користю для нас, українців.

Фестиваль у Новій Чорторії

Краса фестивалю

Це - також фестиваль

На Тернопільщині «VIVAD» дива не створив. Можливо, створить на Рівненщині?

Віктор Єрофеев

Чемпіонат Житомирської області остаточно фінішував, однак вболівальники романівського FC «VIVAD» вже давно (ще в середині вересня) не мали жодних сумнівів стосовно чергової перемоги у чемпіонаті саме романівської команди.

Отже, перемогою «VIVADa» вже всі натішилися, і тепер вся увага вболівальників-романівчан прикута до подій чемпіонату України серед аматорських команд. «VIVAD» ще донедавна займав титульні позиції у турнірній таблиці першої групи так званої аматорської ліги. Проте прикра поразка у домашньому поєдинку із ФК «Миколаїв» (Львівська область), коли суперники заштовхнули у ворота господарів

стадіону гол на останній хвилині доданого часу, призвела до пониження статусу FC «VIVAD» у турнірній таблиці.

До поїздки 19 жовтня 2025 року у селище Великі Гаї (Тернопільська область), де «VIVAD» мав зустрітися із футболістами «Агрона», романівчани у турнірній таблиці були третіми. Висновок про те, що «Агрон», маючи напролюд збалансований склад із числа досвідчених футболістів, на домашній арені прагнутиме стовідсоткового результату (тобто перемоги), зробити було нескладно. Футболісти і тренер FC «VIVAD» Віктор Чорний обрали ледь не єдино правильний і можливий варіант тактичних дій у цьому матчі. «VIVAD» зосередив головну увагу на обороні і лише зрідка контратакував. Слід зауважити, що команда із Житомирщини успішно захищалася, хоча у наступі у романівчан не виходило практично нічого. Так було до 41-ї хвилини першого тайму, коли футболісти FC «VIVAD» захопилися атакувальними діями і не встигли відреагувати на швидку контратаку господарів стадіону. Якраз тоді «Агрон» і забив перший м'яч у грі, який (як виявилося пізніше) став вирішальним і переможним для тернополян.

У другому таймі гості відчутно додали у активності, пробували атакувати ворота «Агрона», і здавалося, що зможуть хоча б зрівняти рахунок. Проте господарі ви-

стояли і здобули важливих три турнірних бали. Ми ж, також учергове і також три очки – втратили. Відтепер «VIVAD» із тими ж десятима очками посідає у турнірній таблиці п'яте місце. Попереду у календарі матчів першого кола чемпіонату романівська команда проведе дві гри. Спочатку у неділю, 26 жовтня, чемпіони Житомирщини зіграють знову у гостях із лідером чемпіонату Рівненської області – сарненським «Маяком». А заключний поєдинок першого кола романівчани проведуть вдома проти нинішнього лідера першої підгрупи – команди «Корміл» із Львівської області. Обидва матчі будуть нелегкими, оскільки «Маяк» прагне заслужити авторитет грози авторитетів аматорського чемпіонату України. А «Корміл», прибувши до Романова, намагатиметься здобути для себе хоча б одне очко.

Щодо інших футбольних новин, то можемо повідомити наших читачів про те, що інший учасник чемпіонату України серед аматорів від Житомирщини у минулому турі, який проходив 19 жовтня, також зазнав поразки. Якщо романівчани грали на виїзді, то СК «Коростень/Агро-Нива» 19 жовтня приймав на своєму стадіоні футболістів «Колоса» із Полонного. «Колос» у поточному чемпіонаті виступає дуже посередньо, але прагне за будь-яких умов піднятися вище у таблиці показників чем-

піонату. Коростенська команда не змогла нічого серйозного протиставити гостям із Хмельниччини і прогала 1:3. Відтепер СК «Коростень/Агро-Нива» посідає останню турнірну стрічку у зведеній таблиці чемпіонату.

Ну а в Житомирі вже після завершення чемпіонату області його організатори вирішили влаштувати цікавий і видовищний турнір за участі переможців чемпіонатів трьох районів Житомирщини. Зауважимо, що упродовж футбольного сезону чемпіонати Житомирського, Звягельського та Коростенського районів перебували у тіні уваги вболівальників, а тепер, коли чемпіони трьох районів (у Бердичівському районі районний чемпіонат не проводився) вирішили зіграти турнір з визначенням найсильнішого, подія справді привернула увагу чималої кількості людей. 19 жовтня у Житомирі на «Спартак Арени» було проведено три поєдинки, які й визначили ім'я переможця так званої ліги чемпіонів Житомирщини. Кращими серед чемпіонів районів Житомирщини стали футболісти команди «Смолка» (Звягель), які перемогли із однаковим рахунком 2:0 житомирський клуб «Гарант С» (переможець чемпіонату Житомирського району) та чемпіона Коростенського району «Штурм» із Олевська.

Спортивний гарт юності знадобився у стартах ветеранів

Наталка Рисіч

Два дні поспіль у Житомирі тривали змагання серед спортсменів – ветеранів війни.

Воїни, які отримали важкі поранення та контузії, які втратили здоров'я, але не втратили духу волі до перемоги, 16 жовтня стали учасниками чемпіонату Житомирської області з настільного тенісу серед ветеранів війни. У поєдинках із визначення чемпіона Житомирщини помірялись силами та майстерністю більше двох десятків спортсменів. Романівську територіальну громаду представляв ветеран війни, депутат Романівської селищної ради Віктор Капінус. Після кількох

проведених поєдинків, що тривали упродовж двох годин, Віктор Капінус виявився найсильнішим і став чемпіоном серед спортсменів, які мають інвалідність.

Дивовижно, але вже наступного дня, 17 жовтня, коли відділ з питань ветеранської політики Житомирської ОВА проводив змагання зі стрільби з лука серед ветеранів війни, запропонувавши і запросивши до участі в них представників громад Житомирщини, від Романівської громади на старті змагань з'явився той же Віктор Капінус. І що примітно – потрапив до складу трійки кращих лучників-ветеранів війни. Осць так спортивний гарт, здобутий Віктором ще у часи юності, знадобився не лише у боях із ворогом, але й у спортивних баталіях, які стають популярними у середовищі ветеранів ЗСУ.

Найбільше іменинників в одному тижні. Тож – привітаємо їх!

Матеріали на спортивну тематику, що з'являються у нашій газеті ледь не щотижня, зазвичай розповідають про підсумки змагань, перебіг окремих спортивних поєдинків (найчастіше футбольних матчів), де чималу увагу відведено спортивній статистиці, результатам, місцям та спортивним здобуткам.

Дивно, але людям, фактам їхньої спортивної біографії уваги часто бракує, а тому спортсмени (і зокрема футболісти сьогодні найкращої команди Житомирщини) відомі широкому загалу вболівальників дуже поверхово. Але якраз нинішній тиждень вмістив у своєму хронологічному порядку дні народження одразу трьох футболістів FC «VIVAD». У понеділок, 20 жовтня, свій 22-й день народження відсвяткував Владислав Мельниченко, гравець наймолодшо-

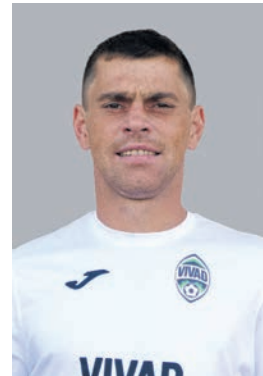

го покоління команди «VIVAD». Але це вже гравець, який має у своєму послужному списку почесне звання чемпіона Житомирської області з футболу. Вже 22 жовтня 2025 року відзначив свій 46-й день народження легендарний спортсмен і так само легендарний футболіст Петро Іванович Кучерчук. Нинішній титул чемпіона Житомирщини, який капітан FC «VIVAD» здобув у складі романівської команди вчетверте, у його спортивній біографії одинадцятим за ліком. Більшої кількості перемог у чемпіонатах Житомирської області, аніж має Петро Кучерчук, не має жоден футболіст Житомирщини. Це абсолютний рекорд футбольної слави Житомирщини. Ну а сам Петро Кучерчук заслуговує на входження до когорти спортивних феноменів не лише в масштабах Житомирської області, але й на всеукраїнському рівні. Звісно ж, у цей день наш ветеран і капітан FC «VIVAD» отримав

безліч найтепліших і найщиріших привітань від своїх друзів, вболівальників, не кажучи вже про рідних і найближчих йому людей.

Ще один іменинник цього тижня Денис Яворський, який від-

значив 23 жовтня 2025 року свій 33-й день народження, також належить до футбольної гвардії Житомирщини як людина, що присвятила своє життя футболу. І сьогодні ветеран FC «VIVAD» де-

монструє впевнену, майстерну гру, а подекуди ще й згадає свої якості влучного футбольного бомбардира.

Вболівальницька громада романівчан так само, як і велика когорта любителів футболу Житомирщини, яка давно і пильно стежить за виступами найбільшості футболістів команди «VIVAD», щиро привітає іменинників-футболістів.

Спортсменам, які захищають сьогодні честь і спортивну славу Романівщини, які своїми здобутками і успіхами перетворили FC «VIVAD» на візитівку Романівської селищної ради, люди зичать гарного здоров'я, вагомих здобутків і перемог.

Психологічна підтримка для жінки, коли настає менопауза

Крім завершення репродуктивного періоду, менопауза – це етап фізіологічних і психологічних змін.

Часом найбільшої вразливості для психічного здоров'я, за даними досліджень, є перименопауза, тобто перехідні роки до дати остаточного припинення менструацій (власне менопаузи).

Часті прояви перименопаузальних коливань гормонів:

- дратівливість;
- втома та ангедонія (втрата радості);
- порушення сну;
- зниження концентрації уваги;
- відчуття емоційного вигорання.

У Всесвітній день менопаузи Центр громадського здоров'я розповідає, як цей період впливає на психічне здоров'я і як підтримати себе або близьку жінку, яка проходить через спричинені ним зміни.

Психічне здоров'я під впливом менопаузи

Масштабне загальнонаціональне дослідження здоров'я жінок в США SWAN показало: ймовірність розвитку депресивних симптомів під час перименопаузи зростає майже вдвічі порівняно з перименопаузою (періодом, коли ще є регулярні чи нерегулярні менструації і жінка перебуває в репродуктивному віці. Гормональні зміни можливі, але помітних змін у тілі ще немає).

Особливо вразливими є жінки без попередніх епізодів депресії – саме у них частіше з'являються прояви пригніченого настрою, що здаються новими й незвичними.

Важливо, що депресія в цей період часто маскується під звичайну втому чи вікові зміни, тому може залишитися непоміченою. Регулярне (бажано раз на 2-4

тижні) скринінг-опитування, наприклад PHQ-9 (опитувальник для визначення ступеня депресії), допомагає своєчасно виявити проблему.

До 60% жінок у перименопаузі та постменопаузі (період у 12 місяців без менструацій) стикаються з проблемами зі сном. Безсоння не лише виснажує, а й посилює тривогу та емоційну нестабільність. Дослідження доводять, що порушення сну є і наслідком, і причиною змін психічного стану.

Однак регулярна рухова активність щонайменше 150 хвилин на тиждень, дихальні практики, майндфулнес і когнітивно-поведінкова терапія можуть суттєво покращити якість сну і знизити рівень тривоги.

Як підтримати себе під час менопаузи

- Розмовляйте про свої переживання. Відвертість з лікарем, партнером чи близькими – перший крок до полегшення стану.
- Проходьте скринінг депресії чи тривоги. Навіть короткі опитувальники допо-

магають вчасно виявити симптоми.

- Звертайтеся до фахівців. Поеднання підтримки гінеколога, психіатра та психолога – найефективніший підхід.

- Дотримуйтеся режиму сну та рухової активності. Якісний сон і рух – базова профілактика депресії.

- Проконсультуйтеся з лікарем щодо замісної гормональної терапії (ЗГТ): вона може бути корисною за наявності виражених симптомів депресії чи тривожності, але обрати її може лише лікар і лише за індивідуальними показаннями.

Як підтримати жінку, яка переживає менопаузу

1. Слухайте без осуду.

Не знецінюйте досвід жінки словами «усі через це проходять» чи «це просто гормони». Краще сказати: «Я поруч. Якщо хочеш поговорити, я слухаю».

Коли жінка усвідомлює, що її почуття важливі, це вже саме по собі знижує рівень стресу.

2. Уникайте жартів з приводу настрою чи припливів.

Навіть якщо здається, що це безневинно, жарти можуть викликати сором або ізоляцію. Менопауза – не жіноча примха, а складний фізіологічний процес.

3. Допомогайте знизити навантаження.

Хронічна втома посилює тривожність і депресивні симптоми. Якщо ви:

- партнер – переберіть на себе побутові обов'язки, де це можливо;
- член родини – допоможіть у побуті, догляді за дітьми чи батьками;
- друг – запропонуйте допомогу чи просто будьте поруч у разі потреби.

4. Заохочуйте турботу жінки про себе.

Підтримуйте ініціативу жінки у тому, що допомагає їй відновлюватися: прогулянки, спорт, терапія, спілкування з друзями. Скажіть: «Може, підемо разом на йогу?» або «Я підтримаю тебе, якщо ти вирішиш звернутися до психолога».

5. Створюйте безпечний простір.

Менопауза може викликати зміни у самооцінці, тілі, сексуальності. Важливо дати жінці відчуття, що вона не втратила своєї привабливості та значущості: «Ти для мене важлива не через те, скільки тобі років, а через те, хто ти є».

6. Підтримка не завжди означає поради.

Іноді краще просто бути поруч. Присутність, увага і щирість – найважливіші форми турботи.

За фінансової підтримки Європейського Союзу. Висловлені погляди та думки належать виключно автору(ам) і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або Виконавчого агентства з питань охорони здоров'я та цифрових технологій (HaDEA). Європейський Союз та орган, що надає грант, не несуть відповідальності за зміст матеріалу.

Джерело: Центр громадського здоров'я МОЗ України

Чому люди з ВІЛ мають вищий ризик захворіти на туберкульоз і як запобігти розвитку хвороби

Вірус імунодефіциту людини (ВІЛ) і туберкульоз (ТБ) потребують посиленої уваги, оскільки взаємно ускладнюють перебіг одне одного.

ВІЛ послаблює імунну систему, створюючи більші ризики для активації бактерій туберкульозу, тоді як туберкульоз прискорює прогресування ВІЛ та інших інфекцій, що розвиваються на тлі ослабленого імунітету.

Приблизно чверть населення світу інфікована мікобактерією туберкульозу, але завдяки сильному імунітету більшість людей не хворіє. Проте коли імунна система ослаблена, наприклад унаслідок ВІЛ, може активуватися інфекція ТБ. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, викладеними у Глобальній доповіді про туберкульоз за 2020 рік, люди, які живуть з ВІЛ, у 18 разів частіше хворіють на туберкульоз, ніж ті, хто не має ВІЛ-інфекції.

У 90% дорослих туберкульоз розвивається через активацію ТБ-інфекції, яка вже була в організмі людини у сплячому стані. Досі ТБ є однією з основних причин смертності серед людей з ВІЛ.

Саме тому профілактика туберкульозу в людей, які живуть з ВІЛ, є життєво необхідним кроком для збереження їхнього здоров'я і життя. Доведено, що профілактичне лікування туберкульозу зменшує ризик його розвитку на 62%, а ризик смерті – на 26%.

ЧОМУ В ЛЮДЕЙ З ВІЛ ВИЩИЙ РИЗИК ЗАХВОРИТИ НА ТУБЕРКУЛЬОЗ І ЯК ЗАПОБІГТИ РОЗВИТКУ ХВОРОБИ

Що таке профілактичне лікування туберкульозу?

Профілактичне лікування ТБ передбачає прийом спеціальних ліків, які знищують бактерії туберкульозу ще до того, як вони активуються і спричиняють хворобу. Таким чином ризик розвитку туберкульозу в людей з ВІЛ значно знижується.

Вибір схеми лікування залежить від стану здоров'я людини, наявності інших хвороб і схем прийому ліків від ВІЛ – антиретровірусної терапії (АРТ). Поеднання АРТ та превентивної терапії туберкульозу

знижує ризик смерті у людей з ВІЛ майже удвічі.

Нині в Україні доступні короткотривалі курси (1-3 місяці, а не 6 місяців, як було раніше) протитуберкульозної терапії комбінованими препаратами на основі інноваційного препарату рифапентин, доступ до якого у більшості країн світу все ще обмежений.

Чи є побічні ефекти від препаратів для профілактичного лікування ТБ?

Побічні реакції на препарати для про-

філактичного лікування туберкульозу іноді можуть траплятися – наприклад нудота або відчуття втоми. Але зазвичай вони минають і не потребують припинення прийому препаратів. Лікар завжди контролює стан пацієнта і за потреби допомагає скоригувати лікування.

Куди звернутися людині з ВІЛ, щоб отримати профілактичне лікування туберкульозу?

Люди, які живуть з ВІЛ, можуть звернутися по допомогу:

- до закладів охорони здоров'я за адресами, вказаними за посиланням;
- у кабінет довіри чи центр СНІДу;
- до лікаря-фтизіопульмолога.

Лікар призначить необхідні обстеження, пояснить, чи потрібна вам превентивна терапія ТБ і за потреби підбере оптимальну схему лікування.

Профілактика допомагає захистити себе і близьких, адже людина, яка не захворіла на активний туберкульоз, не може інфікувати інших. Тому не чекайте, доки з'являться симптоми, пройдіть обстеження і почніть лікування за рекомендацією лікаря якомога раніше.

Джерело: Центр громадського здоров'я МОЗ України

Гороскоп на тиждень 22 жовтня - 28 жовтня

ОВЕН

Ваш управитель – Марс, увесь тиждень у складному з'єднанні з планетами в Скорпіоні. Але це і найпродуктивніший час для рішучих дій.

ТЕЛЕЦЬ

Можливі певні складнощі в комунікації з партнерами з інших регіонів або країн. Не відкладайте вирішення – краще взяти ініціативу на себе.

БЛИЗНЮКИ

Розвиток професійних планів може зажадати вкладень. До кінця місяця ви відчуєте, що ситуація стає зрозумілішою.

РАК

Фінансова картина неоднозначна. Особисті події продовжують розвиватися в тому руслі, яке було задане раніше.

ЛЕВ

Період насичений глибинними процесами, емоційною турбулентністю і можливістю потужного внутрішнього прориву.

ДІВА

Це ваш тиждень, і ви вступаєте в нього з повною готовністю до дії. Ваші зусилля принеситимуть моральне задоволення і реальну фінансову віддачу.

ТЕРЕЗИ

У стосунках із партнерами можуть ховатися ілюзії або недовдоволеності. Фінансова ситуація вельми сприятлива.

СКОРПІОН

Ви стикаєтеся з тим, що довго ховали: ревностями, страхами, гнівом, сексуальністю, правдою, яку боялися озвучити.

СТРІЛЕЦЬ

Робота має бути напруженою, питання співробітництва просуваються неспроста, але результат буде того вартий.

КОЗОРІГ

На вас чекають турботи про побут, розв'язання фінансових питань і допомоги близьким – особливо дітям і батькам.

ВОДОЛІЙ

У стосунках із партнером спостерігається позитивна динаміка: сторони прагнуть миру та злагоди. Проте емоційне тло залишається крихким.

РИБИ

Протягом тижня ви можете відчувати залежність від партнерів – як у професійному, так і у фінансовому плані.

Джерело: ТСН

Смачного!

Заливний пиріг з тушкованою капустою

Інгредієнти для начинки: 700 г нашаткованої капусти (білокачанної), 1 цибулина, 1 морквина, 2 ст. л. олії для смаження, сіль та перець до смаку.

Для тіста: 2 яйця, 300 мл йогурту (білого, питного), 40 г масла, 200 г пшеничного борошна, 10 г розпушувача, ½ ч. л. солі, 20 г масла (для змащування форми).

- Почистьте цибулю та моркву, цибулю наріжте дрібними кубиками, а моркву натріть на крупну терку. Обсмажте цибулю на розігрітій пателні з 2 ст. л. олії 3-5 хв.

- Перемніть руками 700 г нашаткованої капусти з сіллю (до смаку). На пателню до обсмаженої цибулі додайте терту моркву та капусту, зменште вогонь, накрийте овочі кришкою та тушкуйте 10-15 хв, потім зніміть з вогню та охолодіть до кімнатної температури.

- Для тіста: змішайте віничком 2 яйця з 300 мл йогурту, додайте 40 г розтопленого масла та 200 г пшеничного борошна з 10 г розпушувача і ½ ч. л. солі.

- Ретельно вимішуйте інгредієнти, у результаті у вас пови-

КЛОПОТЕНКО®

нно вийти тісто без грудочок, густе та злегка рідкувате.

- Форму для випікання застеліть пергаментом. Вилийте в неї половину тіста.

- Зверху викладіть усю овочеву начинку, а потім залийте її рештою тіста. Випікайте пиріг у розігрітій до 180 градусів духовці 45-50 хв.

Порада! Краще, щоб усі інгредієнти для тіста були кімнатної температури, тоді пиріг вийде більш пишним. За бажанням йогурт можна замінити кефіром, причому жирність цих кисломолочних продуктів не грає суттєвої ролі.

Джерело: klopotenko.com

Куточок ГОРОДНИКА

3 причини, чому врожайність малини залежить від осінньої обрізки

Як обрізка впливає на врожайність.

Так, я стала обрізати малину за рекомендацією агрономів та науковців. І тепер на врожай не нарікаю: кажучи нескромно, від ягід немає відбою. Це стосується і літньої малини разового плодоношення, і ремонтантної.

Так, обрізка – це альфа і омега врожайності, можливо, навіть важливіша за підживлення. Хоча, звісно, важливе і те, і інше. Далі про те, як саме обрізка впливає на врожайність і як правильно її виконувати.

ПРИЧИНА № 1. ОБРІЗКА РЕГУЛЮЄ НАДХОДЖЕННЯ ЖИВЛЕННЯ ДО КОРЕНЯ

Часто можна почути пораду: вирізати пагони літньої малини відразу після плодоношення. У цьому є логіка, пов'язана з профілактикою хвороб та покращенням освітлення для молодих пагонів. Однак, з точки зору фізіології рослини, такий поспіх може позбавити кущ частини ресурсів.

Це науково доведений факт. Після плодоношення, особливо восени, відбувається відтік поживних речовин (асимілятів) від надземної частини до кореневища. Це кінцева мета фотосинтезу, і від цього процесу залежить усе: від росту коренів до закладки нових бруньок, які дадуть навесні пагони заміщення.

Якщо вирізати пагони відразу після збору ягід, ми перериваємо цей процес і позбавляємо рослину значної частини ресурсів, які вона накопичувала все літо. Це зменшує живлення, необхідне для осіннього росту кореневища, що якраз перебуває на піку активності.

Тому, з точки зору накопичення поживних речовин, відкладання обрізки до пізньої осені має сенс. Однак варто враховувати і фітосанітарний аспект: на старих пагонах можуть розвиватися хвороби та зимувати шкідники. Більшість агрономів радять негайне видалення пагонів як ключовий профілактичний захід. Вибір залежить від стану вашого малинника: якщо він здоровий, можна дати пагонам попрацювати на корінь довше, якщо ж є ризик хвороб – краще вирізати їх одразу.

ПРИЧИНА № 2. ВІД ОБРІЗКИ ПРЯМО ЗАЛЕЖИТЬ ЗИМОСТІЙКІСТЬ

Накопичені в кореневищі поживні речовини безпосередньо впливають на зимостійкість.

Чим більше ресурсів у кореня, тим вищою буде концентрація клітинного соку в тканинах молодих пагонів. Це дозволяє їм краще визрівати, не промерзати в сильні морози та не висихати від крижаних вітрів. Саме тому агрономи в північних регіонах іноді рекомендують вирізати пагони, що відплодоносили, аж навесні.

Окрім іншого, залишені на зиму пагони чудово затримують сніг, що вкрай важливо в малосніжні зими для захисту кореневої системи.

А для ремонтантної малини обрізка під корінь пізньої осені або навесні взагалі знімає питання зимостійкості. До того ж, обрізаючи всі пагони ремонтантів, ми отримуємо один, але більш рясний та якісний врожай наступного року.

Важливе агротехнічне правило: всі пагони, що відплодоносили як у літніх, так і у ремонтантних сортів, потрібно вирізати врівень із землею, не залишаючи пеньків. Пеньок – це ворота для інфекцій (наприклад ділімелі) та ідеальне місце для зимівлі шкідників.

Малина влаштована так: у сортів разового плодоношення більш продуктивні пагони заміщення, які розвиваються з бруньок в нижній частині стебла. А у ремонтантів – найпотужнішою та врожайною буде коренева поросль, що розвивається зі сплячих бруньок кореневища.

ПРИЧИНА № 3. ПРИЩИПУВАННЯ ВЕРХІВОК МОЖЕ ЯК ПІДВИЩИТИ, ТАК І ЗНИЗИТИ ВРОЖАЙ

Садівникам відомий метод подвійної обрізки за Соболевим, що стимулює бічне галузнення. У перший рік прищипується верхівка молодого пагона, на другому – верхівки бічних гілок. В результаті кущ сильніше розростається.

Але не все так просто. Сам автор методу вказував на його головний недолік: загущення посадок. Розрослі пагони затіняють один одного, потребують значно більше живлення, і як результат – ягода дрібніє. Без збільшення відстані між кущами та інтенсивних підживлень цей метод може навіть знизити врожайність.

Сучасні сорти малини, на відміну від старих, і так достатньо галузисті, тому така стимуляція часто не потрібна.

І головне: не варто змушувати малину рости зайву деревину. Ми витрачаємо живлення на ріст пагонів, а не на ягоди. Це збільшує навантаження на кущ, що часто призводить до дрібних і кислих плодів.

Тож перед такою обрізкою варто все добре зважити. Пам'ятайте: прищипування проводять наприкінці весни або на початку літа, а не восени, і цей метод підходить переважно для літніх сортів. Ось така історія.

Джерело: Юлія Полякова, UkrMedia

22 ЖОВТНЯ середа	23 ЖОВТНЯ четвер	24 ЖОВТНЯ п'ятниця	25 ЖОВТНЯ субота	26 ЖОВТНЯ неділя	27 ЖОВТНЯ понеділок	28 ЖОВТНЯ вівторок
+ 1° + 11°	+ 6° + 15°	+ 8° + 14°	+ 6° + 10°	+ 5° + 11°	+ 5° + 11°	+ 5° + 9°
738 ТИСК, ММ	736 ТИСК, ММ	728 ТИСК, ММ	734 ТИСК, ММ	755 ТИСК, ММ	753 ТИСК, ММ	758 ТИСК, ММ

Цікаві факти про собак

• В середині 18 століття домашніх собак виділили в окремий біологічний вид, але сучасні вчені скасували цю класифікацію і визнали собак одним з підвидів вовків.

• Собака був першою твариною, яку приручила й одомашнила людина. Відомо, що сталося це в епоху верхнього палеоліту – близько 40 тисяч років тому. Тоді основною функцією собак була допомога людям під час полювання та охорона їхніх осель.

• Генетична структура іздових собак ескімосів настільки давня й унікальна, що має більше спільного з дикими австралійськими собаками дінго, ніж з вовками або собаками будь-якої іншої породи.

• У Китаї після приходу до влади комуністів домашні собаки розглядалися як буржуазна розкіш, тому заводити їх було заборонено. В середині 1990-х років заборону було скасовано, і китайці стали масово купувати собак як символ високого добробуту. Зараз у країні проживає понад 30 млн собак.

• У мусульманських країнах до собак ставляться неприязно – навіть там, де їх не заборонено тримати вдома, вихованців не можна вигулювати в громадських місцях або з'являтися з ними в транспорті. На Мальдівах, наприклад, собаки взагалі під заборону.

• Висота собак різних порід в холці може варіюватися від десятка сантиметрів, як у чихуахуа, до майже метра, як у ірландського вовкодава або дога.

• До цього моменту у світі існує понад 500 порід собак, і селекційна робота в цьому напрямі триває.

• Рекордсменом за розмірами серед собак є німецький дог – його висота в холці становила 109 см при вазі в 111 кг і довжиною тіла в 221 см.

• Найважчим собакою в світі двічі був визнаний англійський мастиф Зорба – під час останнього зважування він важив 155,6 кг при висоті в 94 см.

• Шістька іздових собак здатна кілька годин буксирувати нати з вантажем, який важить тонну.

• Фоксхаунди вміють переслідувати здобич дві доби без перерви, не втрачаючи при цьому слід.

• Мексиканська гола собачка практично не має волосного покриву на тілі, при цьому довжина вовни собак деяких інших порід може досягати 55 см.

• У США від заводчиків собак вимагають, щоб хвіст мисливських порід під час погоні за здобиччю був високо піднятий, у Британії – щоб він був витягнутий назад. В результаті таких собак часом спеціально розводять у двох варіантах.

• У дорослих собак 42 зуби, причому 22 з них

розташовані на нижній щелепі.

• У Британії законодавчо заборонено купірування вух у собак, оскільки цю процедуру вважають жорстокістю щодо вихованців.

• Думка про те, що собаки не потіють, невірна – насправді вони виділяють рідкий піт через кінчик носа і подушечки лап.

• Собаки розрізняють кольори майже так само добре, як люди, хоча їхній спектр дещо зміщений. Як і дальтоніки, вони не розрізняють червоний і оранжевий кольори, зате краще людей бачать відтінки сірого кольору.

• Всі собаки відрізняються прекрасним нюхом, але деякі з них – справжні слідопити. Наприклад бладхаунди можуть взяти слід, залишений 100 годин тому, а в 1920-х роках в Африці доберман-пінчер переслідував злодія 160 кілометрів.

• Собаки чудово розрізняють звуки на частотах, які для людини є ультразвуком. Вони також легко відрізняють музику від випадкових поєднань звуків.

• Рекордсменом за тривалістю життя є собака по кличці Блу, яка прожила в Австралії 29 років і 5 місяців. Майже два десятиліття свого життя вона пасла овець та іншу худобу.

Джерело: tsikavi-fakty.com.ua

РЕКЛАМА

ТОВ ТЕХНІЧНИЙ ЛІЦЕЙ
постійно проводить індивідуальне навчання та підвищення кваліфікації
ТРАКТОРИСТІВ-МАШІНІСТІВ С/Г ВИРОБНИЦТВА.

067-410-12-15
097-675-58-35
067-799-04-27

ПОЧАТОК ЗАНЯТЬ З МОМЕНТУ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ НА НАВЧАННЯ.

БУДМАТЕРІАЛИ
м. Чуднів

- ДОШКА ПОЛОВА
- ВАГОНКА
- РЕЙКА МОНТАЖНА
- БРУС

097 745 54 59
098 410 70 17

КУПУЄМО ВРХ

КОНЕЙ, ТЕЛИЦЬ, БИКІВ, ТЕЛЯТ, ВІВЦІ, ДОРІЗИ.
КОРОВИ ТА КОНІ НА УТРИМАННЯ

096 602 47 07

КОПАЄМО, ЧИСТИМО ТА ПОГЛИБЛЮЄМО КРИНИЦІ

380678794357
380679759461
380663478257

Іван Васильович

В наявності круги колодязні та каналізаційні, дашки до них

М'ЯСОКОМБІНАТ ЗАКУПОВУЄ

ВРХ (бички, телиці, дорізі, лежаче)
Коні

ПРИЙМАЄМО НА ФЕРМУ:
дійних корів
телиць
лошат

Високі ціни! Гарантована оплата!

068 867 24 91

ВТРАЧЕНО СВИДОЦТВО ПРО ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ ОСВІТУ, СЕРІЯ ТМ № 22012078
ВИДАНЕ ВІД 21.06.2003Р., НА ІМ'Я БЕЦУК ОЛЕНИ СЕРГІЙВНИ, ВВАЖАТИ НЕДІЙНИМ.

ЗІПСОВАНО СВИДОЦТВО ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА КВАРТИРУ № 68 В БУДИНКУ № 39 ПО ВУЛИЦІ ВАТУТІНА В М. ЖИТОМИРІ № 35295 ВІД 21 БЕРЕЗНЯ 2000Р., ВИДАНЕ НА ІМ'Я НАЗАРЕНКА ВІТАЛІЯ МИКОЛАЙОВИЧА, НАЗАРЕНКА КАПІТОЛІНИ МИХАЙЛІВНИ, НАЗАРЕНКА ОЛЕГА ВІТАЛІЙОВИЧА, НАЗАРЕНКА ЛАРИСИ ВІТАЛІЙВНИ, НАЗАРЕНКА АННИ ВІТАЛІЙВНИ, НАЗАРЕНКА ТЕТЯНИ ВІТАЛІЙВНИ, ВВАЖАТИ НЕДІЙНИМ.

20.ua

ДОВІДКА, СТВОРЕНА ЗА ВАШИМИ ВІДГУКАМИ

ARMІЯ ПОТРЕБУЄ ТЕБЕ!

Тисячі підписують контракт, тому що Збройні Сили України – це середовище для найсміливіших та найпатріотичніших!

Житомирський районний ТЦК та СП запрошує на службу за контрактом

Для проходження військової служби за контрактом в ЗСУ звертайся до Житомирського районного ТЦК та СП за адресою: м. Житомир, вул. Тараса Бульби-Боровця, 21, тел.: 093 868 52 30.

РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ В ГАЗЕТІ

НАС ЧИТАЮТЬ
10 000 РОМАНІВЧАН

ВАРТІСТЬ РОЗМІЩЕННЯ ОГОЛОШЕНЬ:

- звичайне - 10 грн/тиж.
- жирним шрифтом - 15 грн/тиждень
- рекламний блок - 3 грн/см.кв

Відділ реклами: 067-412-89-81

0 800 213 103

телефонуйте до контакт-центру системи з надання безоплатної правової допомоги

ПРАВОВА ДОПОМОГА ПОРУЧ